

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **_Фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітньо-професійна програма
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування

на тему: **«Управління оборотним капіталом підприємства»**

Виконавець:
студентка ЦЗВФН

Безпалько Роксолана Вікторівна

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах нестабільної економічної ситуації, внаслідок економічної кризи, російської воєнної агресії українські підприємства зазнають значних труднощів, що характеризуються зниженням продуктивності та неплатоспроможністю. У зв'язку з цим перед керівництвом підприємств постає питання ефективного управління бізнесом з метою його конкурентоспроможності та фінансової стійкості.

Значну частину всіх активів підприємства становлять оборотні кошти, які забезпечують безперервність господарську діяльність підприємства. Тому ефективне управління оборотним капіталом одна із найважливіших аспектів фінансової політики підприємства, оскільки виконує функції забезпечення безперервності процесів постачання, виробництва та збуту, і навіть грає значної ролі у забезпеченні ринкової стабільності та економічної безпеки підприємства. Рішення щодо управління оборотним капіталом можуть суттєво вплинути на ліквідність та прибутковість активів, на ефективність та конкурентоспроможність самої компанії.

Неефективне управління оборотним капіталом призводить до обмеження оборотних коштів, внаслідок чого уповільнюється оборотність, знижується ліквідність та платоспроможність, знижується прибуток, що загалом створює загрозу фінансовій стійкості підприємства. Для ефективного управління оборотним капіталом необхідно забезпечити підприємство необхідним обсягом обігових коштів, оптимізувати джерела їх покриття, а також визначити необхідне співвідношення між ними для безперебійної роботи підприємства в процесі його діяльності. Саме це і визначає актуальність дослідження.

Суть і роль оборотного капіталу, ефективність управління ним розглядалися у працях провідних зарубіжних та українських науковців, таких як: Е. Брігхем, Дж. Хорн, А.Маршалл, І.А. Бланк, Близнюк О.П., М.Я. Коробов, Л.А. Лігоненко, Онищенко С.В., А.М. Поддєрьогін, Р.А. Слав'юк та ін. Вивчення цих та інших робіт показало, що достатнього висвітлення не дістали такі важливі питання, які пов'язані з формуванням ефективної політики управління оборотним капіталом торговельних підприємств.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження теоретичних та практичних підходів щодо управління оборотним капіталом підприємства та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності його використання.

Завдання дослідження:

- 1) визначити поняття, сутність та структуру оборотного капіталу підприємства;
- 2) розглянути джерела формування оборотного капіталу підприємства;
- 3) розкрити особливості ефективного управління оборотним капіталом;
- 4) дати характеристику та провести аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»;
- 5) здійснити аналіз джерел формування оборотного капіталу ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»;

6) оцінити ефективність використання оборотних активів ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»;

7) сформуванати стратегію управління оборотним капіталом підприємства;

8) визначити основні напрями підвищення ефективності управління оборотним капіталом ТОВ «СІЛЬПО-ФУД».

Об'єктом дослідження є економічні процеси управління оборотним капіталом підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи управління оборотним капіталом підприємства та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності управління ним.

Методи дослідження. У процесі дослідження використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: аналізу і синтезу – для деталізації об'єкта дослідження та вивчення його функціональних і структурних складових; логічного узагальнення – для обґрунтування необхідності застосування нових наукових понять і підходів до визначення сутності оборотного капіталу; системного підходу – для визначення цілей та напрямків фінансового розвитку підприємства; порівняння – для зіставлення показників з метою отримання загальної оцінки ефективності управління оборотним капіталом; статистичного аналізу – для вивчення, групування, порівняння та оцінки показників оборотності; графічного аналізу – для наочного зображення викладених положень.

Інформаційною базою дослідження є законодавча та нормативна база, наукова та спеціальна література, наукові публікації, статистичні та первинні бухгалтерські документи підприємства. Методичною базою дослідження є положення економічної теорії, наукових праць провідних вітчизняних і зарубіжних учених-економістів з питань управління оборотним капіталом. Інформаційною базою дослідження є річна фінансова звітність ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» за 2019-2021 роки.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 87 сторінок, включаючи 12 таблиць, 12 рисунків, 3 додатка і список використаної літератури із 42 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади управління оборотним капіталом підприємства»* визначено поняття, сутність та структура оборотного капіталу підприємства. Охарактеризовані джерела формування оборотного капіталу підприємства. Визначені основні методи ефективного управління оборотним капіталом.

У другому розділі *«Аналіз формування та ефективності використання оборотних коштів ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»* охарактеризована

діяльність компанії ТОВ «СІЛЬПО-ФУД». Проведено аналіз основних показників діяльності компанії ТОВ «СІЛЬПО-ФУД». Досліджені особливості формування оборотного капіталу ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» та проведена оцінка ефективності використання оборотних активів цього підприємства.

У третьому розділі *«Заходи щодо підвищення ефективності управління оборотним капіталом ТОВ «СІЛЬПО-ФУД»* розглядається формування стратегії управління оборотним капіталом підприємства. Також сформульовані напрями підвищення ефективності управління оборотним капіталом ТОВ «СІЛЬПО-ФУД».

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні основи та надано практичні рекомендації щодо управління оборотним капіталом підприємства.

1 Оборотний капітал є однією з найбільш вивчених економічних категорій, але й досі є предметом наукових дискусій. Оборотні активи – це грошові кошти та інші активи, які будуть перетворені на гроші, тобто продано або спожито протягом дванадцяти місяців або протягом операційного циклу підприємства, якщо воно перевищує дванадцять місяців. До оборотного капіталу відносяться такі активи, як грошові кошти, короткострокові цінні папери, товарно-матеріальні запаси, готова продукція на складі, і навіть короткострокова заборгованість інших підприємств.

2. У процесі своєї діяльності підприємства залучають і використовують різні джерела оборотного капіталу. Підприємства мають можливість використовувати різні джерела накопичення оборотного капіталу та способи фінансування потреби в оборотних коштах. Також необхідно враховувати вплив джерел формування оборотного капіталу на фінансове становище підприємства, а також на ефективність використання оборотних активів

3. Для забезпечення функціонування підприємства необхідно грамотно керувати оборотним капіталом, адже від того чи іншого рішення залежить фінансова стійкість підприємства. Управління оборотним капіталом є важливим процесом і торкається всіх структурних підрозділів підприємства. Процедури оптимізації та моніторингу оборотних коштів є першочерговими і повинні сприйматися як функціональний обов'язок конкретних підрозділів, але при цьому необхідно враховувати узгодженість діяльності між підрозділами компанії, інакше ефект від вивільнення грошових коштів та дебіторської заборгованості буде зменшуватися. Підприємству необхідно грамотно та ефективно управляти всіма елементами оборотного капіталу, тому систематизувати та модернізувати елементи необхідно після попереднього аналізу всіх частин оборотного капіталу, що потребує впровадження системного підходу до управління оборотним капіталом. у практиці управління підприємством.

4. Кваліфікаційна робота виконана на матеріалах компанії ТОВ «СІЛЬПО-ФУД». «Сільпо» – це одна з найбільших мереж продовольчих супермаркетів в Україні, яка є флагманським бізнесом Fozzy Group. Перше «Сільпо» було відкрито у 1998 році, а сьогодні вже близько 330 магазинів працюють по всій території країни. За аналізований період з 2019 по 2021 роки чистий дохід від реалізації продукції збільшується на 3,13 % у 2020 році, в 2021 році він збільшується на 13,01%. Що стосується фінансових результатів, то на протязі аналізованого періоду підприємство мало як прибутки, так і збитки від операційної і від звичайної діяльності. К негативним явищам можна віднести те що, динаміка фінансових результатів має негативну тенденцію. Вартість майна, що знаходиться у розпорядженні підприємства, збільшилась у 2021 р. порівняно з 2019 р. на 9965954 тис. грн. або на 34,73%.

5. Найбільшу частку в оборотних активах підприємства займають запаси (37,32%, 37,96% та 43,05% відповідно). Структурно стаття запаси включає статті «товари» та «інші запаси». Значну частку в запасах займають товари (відповідно 36,21%, 36,21%, 40,93%). Такі значні суми пояснюються специфікою діяльності підприємства - ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» це торговельне підприємство. На другому місці питома вага торгової та іншої поточної дебіторської заборгованості (36,99%, 36,32% та 36,53% відповідно). В складі кредиторської заборгованості найбільша питома вага належить товарній заборгованості частка якої змінилася з 90,98% на 01.01.2020 року до 82,19% на 01.01.2022 року, а на другому місці – інша кредиторська заборгованість (5,72 % на 01.01.2019 року та 15,53 % на 01.01.2022 року). Підприємству вкрай необхідно вживати заходів зі страхування від ризиків неплатежів та вживати різноманітних заходів зі стягнення боргів, а самим не допускати прострочок платежів постачальникам та іншим контрагентам.

6. Таким чином, на підприємстві – ТОВ «СІЛЬПО-ФУД» – спостерігається зростання оборотного капіталу протягом 2019 – 2021 років. Також слід зазначити, що при такому стані оборотних коштів відбулося зменшення оборотності запасів, збільшення періоду користування підприємством безкоштовно залученими коштами через те, що коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зменшився. Суми дебіторської та кредиторської заборгованостей збільшувались, оборотність погіршувалась. Ще одним негативним фактом є те, що показники рентабельності мають від’ємне значення в 2020 та 2021 роках. Такий склад та структура оборотних коштів, що склалася на кінець 2021 року загалом призвела до низької ліквідності у середньостроковому та довгостроковому періоді. Негативними моментами є: рівень загальної ліквідності, який нижче нормативного; великі суми товарної дебіторської заборгованості та її збільшення, великі суми дебіторської заборгованості по авансам виданим, відсутність резерву сумнівних боргів при наявності значної частки прострочених платежів; недостатність власних джерел фінансування для оборотних коштів, великі суми кредиторської заборгованості.

7. Стратегія управління оборотним капіталом компанії означає як збереження оборотного капіталу, так і максимізацію її доходів. Стратегія управління оборотним капіталом підприємства це одна із найважливіших критеріїв створення високої вартості підприємства. У різних бізнес-структурах склад і стратегія використання оборотних засобів абсолютно різні, оскільки це залежить від форми власності, специфіки організації виробничого процесу, відносин із постачальниками і покупцями, фінансового стану та інших чинників. Тому за рахунок оптимізації структури капіталу можна одночасно мінімізувати витрати, що допоможе максимізувати ринкову вартість всього підприємства.

8. Проведений аналіз показав, що управління оборотними засобами на торговому підприємстві можна розділити на управління двома потоками, тісно пов'язаними один з одним: а) управління фінансовими потоками, а саме управління грошовими коштами та грошовими розрахунками з контрагентами; б) управління товарними потоками, тобто управління залишками на складах та транспортною логістикою. Саме на ці напрями має бути більше всього сконцентрована увага менеджерів підприємства.

Таким чином можна зробити наступні висновки.

1) Управління оборотним капіталом постійно потребує координації діяльності та узгодження інтересів різних підрозділів підприємства.

2) Поліпшення управління оборотним капіталом – безперервний процес. Це пов'язано з постійною зміною зовнішніх умов, і навіть регулярною зміною самих критеріїв винятковості, що може бути викликано зміною стратегії розвитку компанії, її становища на ринку, обсягів операцій тощо..

3) Управління оборотним капіталом тісно пов'язано з управлінням ризиками, і фінансовими, і операційними. З одного боку, це дозволяє використовувати механізми ризик-менеджменту при управлінні оборотним капіталом, а з іншого боку, вимагає врахування дилеми «більше прибутку – більше ризику» при виборі рішень.

4) У переважній більшості випадків неможливо безпосередньо передати ефективне комплексне рішення щодо управління оборотним капіталом від однієї компанії до іншої. Хоча рішення для окремої локації, наприклад робота з тимчасово вільними коштами або управління складом товарів, може бути корисним і на іншому підприємстві.

АНОТАЦІЯ

Безпалько Р. В. «Управління оборотним капіталом підприємства»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності
«072 Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
Одеський національний економічний університет м. Одеса, 2023 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є економічні процеси управління оборотним капіталом підприємства. Предметом дослідження у роботі є теоретичні та практичні основи управління оборотним капіталом підприємства та розробка пропозицій щодо підвищення ефективності управління ним.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні засади управління оборотним капіталом підприємств. Розглянута загальна характеристика та проведена оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ «СІЛЬПО-ФУД». Діагностуються джерела формування оборотного капіталу ТОВ «СІЛЬПО-ФУД». За результатами дослідження сформульовані пропозиції щодо підвищення ефективності управління оборотним капіталом ТОВ «СІЛЬПО-ФУД».

Ключові слова: оборотний капітал, коефіцієнти використання оборотних коштів, прибуток, рентабельність.

ANNOTATION

Bezpalko R. V. "Management of working capital of the enterprise"
qualification work for a bachelor's degree in the specialty
"072 Finance, Banking and Insurance"
educational and professional program Finance, Financial Management and Insurance
Odessa National University of Economics, Odessa, 2023

The bachelor's qualification work consists of three sections. The object of the study is the economic processes of managing the company's working capital. The subject of research in the work is the theoretical and practical foundations of the management of the working capital of the enterprise and the development of proposals for improving the efficiency of its management.

The paper examines the theoretical and practical principles of working capital management of enterprises. The general characteristics were considered and the assessment of the financial and economic activity of the LLC "SILPO-FOOD" enterprise was carried out. The sources of working capital formation of LLC "SILPO-FOOD" are diagnosed. Based on the results of the research, proposals were formulated to improve the efficiency of working capital management of SILPO-FOOD LLC.

Key words: working capital, coefficients of use of working capital, profit, profitability.